

C. Mijndienst (MD)

(Inclusief de Mijnenopruimdienst)

MD 1   08-09-1939   Hr.Ms. Willem van Ewijck

De mijnenveger Hr.Ms. Willem van Ewijck was in 1939 belast met de controle van de eigen mijnevelden. Bij het tot stand brengen van een doorvaartopening in het Boomkensdiep liep het schip op 8 september 1939 op een mijn van de eigen versperring. Met een geweldige explosie brak de Van Ewijck in tweeën en verdween binnen enkele minuten in de diepte. Een motorsloep van de mijnenlegger Hr.Ms. Nautilus begaf zich naar de plaats des onheils om vier zwaargewonde drenkelingen, onder wie de commandant, *luitenant ter zee J.E. ten Klooster*, op te nemen. Tijdens de vaart naar Den Helder bezweken *Ten Klooster*, *adjutant-onderofficier-machinist B.C. de Bruin* en *bediende J. Bosch*. De vierde, *luitenant ter zee G. Anema*, werd overgebracht naar het Marinehospitaal te Willemsoord. Daar overleed hij dezelfde dag aan zijn verwondingen. Na deze ramp werden 26 opvarenden vermist.

MD 2   01-10-1939   Hr.Ms. Jan van Gelder

Op 1 oktober 1939 raakten de schroeven van de mijnenveger Hr.Ms. Jan van Gelder nabij het Boomkensdiep een mijn van de eigen versperring. Door de explosie werd het achterschip zwaar beschadigd. Bij dit drama verloren zes opvarenden het leven en raakten er zeven gewond. Het schip werd naar Den Helder verslept om daar te worden gerepareerd.

MD 3   12-05-1940   Hr.Ms. Bulgia

Bij een Duits luchtbombardement op Vlissingen in de morgen van 12 mei 1940 werd de mijnenlegger Hr.Ms. Bulgia, die dienst deed als mijnenlichter, tot zinken gebracht. Dertien opvarenden vonden daarbij de dood. Op 31 juli 1940 werd de Bulgia gelicht en konden elf stoffelijke overschotten worden geborgen. Deze werden op 1 augustus op het Erehof van de Noorderbegraafplaats in Vlissingen ter aarde besteld. De naam *Hendrik Eenkooren* is aangebracht op een monument voor gevallen in Drachten.

MD 4   13-05-1940   Hr.Ms. M2

De hulpmijnenveger Hr.Ms. M2 was tijdens de meidagen van 1940 ingedeeld bij de divisie mijnenvegers II in IJmuiden. Het schip liep op 13 mei 1940 in het Noordzeekanaal ter hoogte van Velsen op een door een Duits vliegtuig afgeworpen magnetische mijn en zonk onmiddellijk. Van de vijftien opvarenden verloren er zeven het leven.

MD 5   14-05-1940   Hr.Ms. Jan van Brakel (zie ook MD 6)

Matroos W.A. Jong, die op 14 mei 1940 zwaar gewond de zinkende kanonneerboot Hr.Ms. Johan Maurits van Nassau had verlaten, werd door een sloep van Hr.Ms. Jan van Brakel uit de Noordzee opgepikt. Aan boord van de mijnenlegger overleed hij dezelfde dag in de ziekenboeg aan zijn verwondingen.

MD 6   14-05-1940   Hr.Ms. Jan van Brakel (zie ook MD 5)

Toen de mijnenlegger Hr.Ms. Jan van Brakel op 14 mei 1940 omstreeks 21.30 uur op weg naar Engeland in de Noordzee door een Duits vliegtuig met mitrailleurvuur werd aangevallen, sneuvelde aan boord de *adjutant-onderofficier-machinist H. Bakker*. Het vliegtuig werd door de Van Brakel onder vuur genomen, waarna het verdween. *Matroos Jong* (zie ook MD 5) en *adjutant Bakker* kregen een zeemansgraf. Daarna vervolgde het schip de reis naar Engeland.

MD 7   15-05-1940   Hr.Ms. Motorloodsboot no. 1

De in 1939 bij Boele in Bolnes gebouwde motorloodsboot no: 1 werd in het voorjaar van 1940 tot hulpmijnenlegger ingericht. Zij ontving op 15 mei 1940 van de directeur van het Loodswezen te Vlissingen order gereed te blijven voor de overtocht van de Commandant in Zeeland. Het schip voer echter op eigen initiatief naar Breskens om benzine in te nemen en liep om 19.00 uur voor de haven op een magnetische mijn. Bij de explosie werd *stoker W.D.C. Bosselaar* onmiddellijk gedood en raakte *machinedrijver J. Blind* ernstig gewond te water. Hij werd geborgen en naar het ziekenhuis te Oostburg op Zeeuws-Vlaanderen gebracht. Daar overleed hij op 13 juni 1940 aan zijn verwondingen.

MD 8 15-05-1940 Hr.Ms. Hydra

De mijnenlegger Hr.Ms. Hydra werd op 15 mei 1940 van Vlissingen naar de Zijpe, tussen Schouwe Duiveland en Sint-Filipsland, gedirigeerd om de overgang van Duitse troepen naar Duiveland te beletten. Omdat het schip tijdens de tocht vanaf de wal met mitrailleurs werd beschoten, werd het niet ver van Bruinisse buiten het schootsveld van de vijandelijke mitrailleurs ten anker gebracht. Om 22.00 uur werd ankerop gegaan en de Zijpe binnengevaren. Nu werd de mijnenlegger niet alleen door mitrailleurs, maar ook door licht geschut vanaf de wal onder vuur genomen. De Hydra liep een aantal treffers op, waardoor *korporaals-bottelier C. Broere* overboord raakte, terwijl *stoker/olieman J.M. Aarts* ernstig werd verwond. Als gevolg raakten sommige bemanningsleden in paniek. *Majoor-machinist A. van Rijswijk* sprong overboord en zwom samen met *Broere* naar de Duivelandse wal. Daar werden zij voor Duitsers aangezien en door vuur van eigen troepen gedood. Het stoffelijk overschot van *korporaals Broere* werd de volgende dag nabij Bruinisse gevonden. *Aarts* kon aan wal worden gebracht. Hij overleed als gevolg van zijn verwonding op 1 juni 1940.

MD 9 01-12-1940 Hr.Ms. Douwe Aukes

Op 1 december 1940 werd Southampton door de Luftwaffe gebombardeerd. Als gevolg van een “near miss” werd aan boord van de mijnenlegger Hr.Ms. Douwe Aukes *bootsman C. de Groot* gedood. Toen de aanval begon, was de Douwe Aukes bezig met het leggen van een sluitversperring.

MD 10 28-04-1941 Hr.Ms. Caroline / Milford Haven

Op 28 april 1941 werd de hulpmijnenveger Hr.Ms. Caroline (YM 26), nadat zij die dag al zes akoestische mijnen had opgeruimd, door een ontploffing van de zevende mijn in de baai van Milford Haven (ZW-Wales aan het St. George kanaal) volkomen uit elkaar geslagen. Elf opvarenden, onder wie de commandant *luitenant ter zee Van Buren Lensink*, vonden een zeemansgraf. Vier slachtoffers konden worden geborgen. Zij werden begraven in Milford Haven.

In Beverwijk is een straatnaam vernoemd naar *korporaals-machinist Dirk Nielen*, terwijl op het oorlogsmonument in Oudorp de naam van *matroos Klaas Akershoek* staat gebeiteld. Beiden vonden bij deze ramp een zeemansgraf.

MD 11 11-01-1942 Hr.Ms. Prins van Oranje

Na op 10 januari 1942 de sluitversperring van Tarakan, noordoost Borneo, te hebben gelegd, besloot de commandant van de mijnenlegger Hr.Ms. Prins van Oranje, de *luitenant ter zee A.C. van Versendaal*, te proberen gedurende de nacht te ontsnappen aan de Japanse oorlogsschepen die Tarakan naderden. Zij werd op 11 januari in de Celebes Zee ontdekt door de Japanse torpedobootjager Yamakaze en een Japans patrouillevaartuig. Er ontstond een hevig vuurgevecht. In deze ongelijke strijd ging de Prins van Oranje ten onder. De Yamakaze nam vijf overlevenden aan boord.

Op 11 april 1962 is de ondiepwatermijnenveger Hr.Ms. Van Versendaal in dienst gesteld.

MD 12 27-01-1942 Hr.Ms. Eveline / Milford Haven

Op 27 januari 1942 lag de hulpmijnenveger Hr.Ms. Eveline (YM 115) ten anker in de baai van Milford Haven, toen zij door de Britse mijnenveger HMS Shera werd aangevaren en vrijwel onmiddellijk zonk. *Matroos Jilles Goedknegt* werd vermist. Er is nimmer iets van hem vernomen.

MD 13 15-02-1942 Hr.Ms. Pro Patria (zie ook KVD3)

Na het leggen van versperringen in de monding van de Moesi, stoomde de mijnenlegger Hr.Ms. Pro Patria op 15 februari 1942 de rivier op. Voorbij Karpati werd het schip aangevallen door drie Japanse bommenwerpers die echter geen schade aanrichtten. De Pro Patria opende het vuur, waarop de vliegtuigen verdwenen. Zij zouden zeker in grotere getalen terugkeren, reden waarom de commandant besloot het schip tot zinken te brengen. Het grootste deel van de bemanning verliet met sloepen de mijnenlegger. Toen *bediende Samar* de sloep, waarmee hij de Pro Patria had verlaten, wilde uitstappen, struikelde hij. Hij viel in de rivier en verdronk. Nadat aan de wal appèl was gehouden, bleken twee miliciens, *stoker A.E. Bulham* en *matroos J.F.J. Willemsen*, te ontbreken. Van hen is niets meer vernomen. Met autobussen en allerlei andere voertuigen konden de overigen Benkoelen bereiken.

MD 14 17-02-1942 Aruba / MOD

Bij een aanval door de Duitse onderzeeboot U 156 op een tanker in Oranjestad op Aruba liep nabij de Lago-raffinaderij een torpedo op het strand zonder te ontploffen. Een opruimploeg werd er op 17 februari

1942 heen gestuurd om de torpedo te demonteren. Men trachtte het projectiel met behulp van een lijn verder het strand op te trekken, toen het plotseling explodeerde. *Luitenant ter zee P. Joose, majoor-torpedomaker D.A.C. de Maagd* en de *mariniers L. Kooijman* en *J. Voegelzang* kwamen hierbij om, terwijl drie ruimers licht gewond raakten.

MD 15   02-03-1942   Hr.Ms. Ciska

De hulpmijnenveger en boeienschip Hr.Ms. Ciska, een voormalige sleepboot, werd op 24 februari 1942 in het bassin van het Marine Etablissement te Soerabaja zwaar beschadigd ten gevolge van Japanse luchtaanvallen. Daardoor werd *matroos Asarie* ernstig verwond en overgebracht naar de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting, waar hij op 2 maart overleed.

MD 16   02-03-1942   Hr.Ms. Endeh

Op 1 maart 1942 vertrok de hulpmijnenveger Hr.Ms. Endeh uit Tandjong Priok om te proberen Australië te bereiken. Tijdens de hondewacht werd het schip verkend door een Japans vliegdekschip en twee torpedobootjagers, in brand geschoten en tot zinken gebracht. Vervolgens verdwenen de vijandelijke oorlogsbodems. Bij de beschieting waren zeven opvarenden om het leven gekomen. Zeventien man overleefden de ondergang van de Endeh en wisten zich met veel moeite te redden in een vlet. Getracht werd om in zuidwestelijke richting te varen, waarbij men zich voorlopig moest behelpen met een minimale hoeveelheid voedsel en water. Nadat de vlet het gebied der Duizend eilanden ten noorden van Priok had bereikt, had men op 13 maart een ontmoeting met enkele inheemse vissers. Deze vertelden dat in zuidelijke richting het eilandje Poelau Klappa lag waar rijst en vis te koop zouden zijn. *Luitenant ter zee N.J. Arnoldus*, de *officieren H. Rutgers* en *D.P.C. Feij* van de Gouvernements Marine en *militie-matroos F.C. Loeffen* gingen met deze vissers mee om poolshoogte te nemen. Zij zijn volgens getuigen omstreeks 16 maart door inheemse kampongbewoners vermoord. Tegen 23 maart bereikten de overige schipbreukelingen de wal bij de landtong Krawang, ten noordoosten van Batavia. De volgende dag werden zij door een Japanse patrouille gevangengenomen.

MD 17   09-03-1942   Hr.Ms. Jan van Amstel / Eland Dubois

Bij een ontsnappingspoging naar Australië werd de mijnenveger Hr.Ms. Jan van Amstel op 9 maart 1942 's avonds ten zuidoosten van Madoera ontdekt door de Japanse torpedobootjager Arashio en binnen korte tijd tot een wrak geschoten, waarna het schip kapseisde. Aan boord bevonden zich naast de bemanning ook een deel van de opvarenden van het zusterschip Hr.Ms. Eland Dubois, dat kort tevoren door de eigen bemanning tot zinken was gebracht. Van de opvarenden verloren er 23 het leven, onder wie de commandant van de Eland Dubois, *luitenant ter zee H. de Jong*.

MD 18   31-08-1942   Hr.Ms. Libra

Op koninginnedag van 1942 vertrok het verbindingsvaartuig "Trevessa" van de Royal Navy ten 23.40 uur van de steiger te Milford Haven naar het Nederlandse flottielje mijnenvegers dat buiten de haven ten anker lag. Aan boord van de Trevessa bevonden zich bemanningsleden van de flottielje die terugkwamen van passagieren. Ter hoogte van de westelijke ton van de haveningang werd plotseling geroepen: "Man overboard!". Er werd onmiddellijk een reddingsboei buitenboord geworpen, terwijl het verbindingsvaartuig enige vergeefse zoekslagen maakte. De vermiste drenkeling bleek *matroos Cornelis Goedknegt* te zijn, een opvarende van de hulpmijnenveger Hr.Ms. Libra (YM 98).

MD 19   20-05-1944   Hr.Ms. Marken²⁵

Mijnenveger Hr.Ms. Marken, gebaseerd in Harwich, liep op 20 mei 1944 ter hoogte van het lichtschip Sunk in de Noordzee op een mijn. Slechts één bemanningslid overleefde de ramp. Veertien opvarenden, onder wie de commandant, *luitenant ter zee, J.J. Plugge*, vonden een zeemansgraf. Er werden nog een dode en één zwaargewonde teruggevonden, die na korte tijd overleed.

MD 20   10-05-1945   Hr.Ms. Willem van der Zaan

Op 10 mei 1945 lag de mijnenlegger Hr.Ms. Willem van der Zaan ter rede van Spithead, Portsmouth. Door een noodlottig ongeval raakte *matroos J. Kartman* overboord en verdronk.

- MD 21**   02-09-1945   Port Party²⁶, 's Gravenzande
Op het strand tussen Hoek van Holland en 's Gravenzande kwamen op 2 september 1945 tijdens het opruimen van munitie de *mariniers* J.C. Lips en J.J. Pouwe door een explosie om het leven. *Matroos* J. Weststrate werd zwaar gewond en overleed als gevolg daarvan op 1 december 1945 te Hoek van Holland.
- MD 22**   10-09-1945   Port Party, Anjum
Bij het opruimen van een losgeslagen Duitse mijn op het wad in de Lauwerszee bij Anjum (Friesland) op 10 september 1945 explodeerde deze plotseling. Hierbij kwam de gehele demonteerploeg om het leven: *majoortorpedomaker* G. Lammers, *korporaaltorpedomaker* H.H. Overweg, *torpedomakers* J.P.J. Heggi en H. Bennink, alsmede *stoker* H. Kombring.
Ter nagedachtenis aan hen werd op 7 november 1945 te Hoek van Holland een gedenkteken in de vorm van een mijn onthuld.
- MD 23**   30-10-1945   Port Party, Keizersveer.
Het terugtrekkende Duitse leger had de brug bij Keizersveer over de Bergse Maas opgeblazen. Bij een onderzoek naar eventuele resterende springladingen door de Bomb and Mine Disposal Party - deel uitmakend van een Port Party - op 31 oktober 1945 raakte de duiker, *matroos* A. Meeuwissen, vermoedelijk verward in uitstekend betonijzer. Het personeel boven hoorde hem door de microfoon in zijn duikershelm schreeuwen, doch voordat zij adequaat kon ingrijpen werd het stil. Toen *Meeuwissen* naar boven was gehaald, bleek hij te zijn overleden.
- MD 24**   15-01-1946   Hr.Ms. Willem van der Zaan
Op 15 januari 1946 vertrok de mijnenlegger²⁷ Hr.Ms. Willem van der Zaan, die op dat tijdstip dienst deed als patrouillevaartuig, vanuit Singapore naar de Riouw-archipel om op Poelau Tjang een landingsdivisie aan wal te zetten voor een te verwachten actie tegen Indonesische guerrillastrijders. Het treffen met de vijand bleef uit, doch door een noodlottig misverstand is er wel eigen vuur afgegeven. Dat kostte een lid van de landingsdivisie, *stoker* J.C. Adriaanse, het leven, terwijl een ander lid ernstig werd verwond. Het schip stoomde daarop naar Tandjoeng Balai, hoofdplaats van het eiland Karimoen, waar *Adriaanse* op 16 januari 1946 ten 16.00 uur met militaire eer op het kleine Europese kerkhof werd begraven.
- MD 25**   27-06-1946   Port Party, Velsen
Ten gevolge van de voortijdige explosie van een anti-parachutistenmijn van Duitse herkomst op donderdag 27 juni 1946, op een afstand van ongeveer 500 meter van de Velserpont langs de weg naar Amsterdam, kwamen om het leven: *luitenant ter zee* C. Schriël en de *matrozen* W. van de Geest, W.T. Kregting, J.G. Raithel en A. Witvliet.
- MD 26**   14-08-1946   Tandjong Priok
Tijdens het demonteren van een landmijn die voortijdig explodeerde, kwam op 14 augustus 1948 in Tandjong Priok de *korporaalkonstabel* J.J. Christiaansen om het leven.
- MD 27**   21-10-1946   MOD, Menado
Toen een afdeling van de mijnenopruimdienst nabij Menado (Celebes) op 21 oktober 1946 bezig was met het opruimen van een Japanse mijnendump, explodeerde de hele voorraad mijnen. Daarbij kwamen de torpedomakers *sergeant* C.C. Clemenkoff en *korporaaltorpedomaker* F. van Harmelen, en vier Japanse krijgsgevangenen om het leven. Ook 22 Indonesiërs van de nabijgelegen kampong Wawonasa, dat zwaar had geleden van de explosie, werden gedood.
- MD 28**   18/19-11-1946   Hr.Ms. Walcheren
Op 18 november 1946 liep de mijnenveger Hr.Ms. Walcheren nabij Balikpapan op een Japanse mijn en ging verloren. *Korporaalmachinist* Harno en *matroos* A. Vermeulen werden vermist. Hun stoffelijke overschotten zijn later aangespoeld en begraven op het ereveld Kembang Koening te Soerabaja. De zwaargewonde *kwartiermeester* N. Holthuijzen overleed de volgende dag in het Militair Hospitaal te Balikpapan.
- MD 29**   03-09-1948   Hr.Ms. Abraham van der Hulst
Van 30 augustus tot 7 september 1948 was de mijnenveger Hr. Ms. Abraham van der Hulst op patrouille in de Amphitritebaai (Oost-Sumatra). Het schip ging op 2 september 1948 om 20.40 uur voor ten anker op 3

mijl benoorden Tandjong Datoek. De motorsloep werd met een gewapende bemanning uitgezonden voor een patrouille onder de wal om smokkelvaartuigen die dicht onder de kust voeren te onderscheppen. Tijdens een opkomende bui, gepaard gaande met een opstekende wind met kracht 7 tot 8, aanschietsende zee en hevige slagregens, waardoor het zicht geheel weg viel, werd de motorsloep om 02.40 uur ter hoogte van Tandjong Datoek geramd door een onbekende motortonggang. De motorsloep werd aan bakboord aangevaren, in het midden van de kuip. De sloep helde over stuurboord om dadelijk daarna over bakboord naar beneden gedrukt te worden door de schuine voorsteven van de tonggang, waardoor een golf water de sloep binnenstroomde. Na de aanvaring bleek *matroos P.G. Kersten* te zijn verdwenen. Tot het invallen van de duisternis werd door de mijnenveger en de patrouilleboot Hr.Ms. RP 128 naar hem gezocht, echter zonder resultaat.

Op een plaquette in Nijmegen wordt *Kersten* herdacht.

MD 30   18-04-1950   Hr.Ms. Vlieland / 2^e flottielje mijnenvegers

In het voorjaar van 1950 lag Hr.Ms. Woendi als moederschip van de mijnenvegerdivisie 9 ten anker in de Panairivier op Ceram. Aan stuur- en bakboord lagen de MMS (Motor Minesweeper) mijnenvegers Hr.Ms. Vlieland, Tholen, Voorne en Overflakkee langszij afgemeerd. Op de eerste wacht werd de chef machinekamer van de Vlieland, *sergeant-machinist J.P. Heijblok*, vermist. Het ergste werd gevreesd. Duikers hebben nog langdurig geprobeerd hem te vinden, doch zonder resultaat.

MD 31   10-03-1951   Hr.Ms. Woendi

Aan boord van het moederschip van de divisie mijnenvegers, Hr.Ms. Woendi, dat aan de Kruiserkade te Soerabaja lag afgemeerd, werd tijdens baksgewijs op 10 maart 1951 de *schrijver H. Nievaard* vermist. Bij navraag bleek hij het laatst gezien te zijn op het achterdek. Op de vloeiën van het hekanker werden bloedsporen gevonden, wat het ergste deed vermoeden. Duikers vonden ten slotte zijn stoffelijk overschot. De volgende dag werd hij met militaire eer begraven op het ereveld Kembang Koening te Soerabaja.

MD 32   20-01-1960   Hr.Ms. Giethoorn

Tijdens een zware storm bevond de mijnenveger Hr.Ms. Giethoorn zich op de Noordzee. Bij het uitvoeren van werkzaamheden op 20 januari 1960 werd *bootsman L. Cijvat* door een overkomende golf overboord gespoeld. Ondanks direct ingezette reddingsacties werd zijn lichaam niet teruggevonden.

MD 33   02-05-1960   MOD, Cadzand

Tijdens het onschadelijk maken van een zeemijn op het strand bij Cadzand op 2 mei 1960 explodeerde de mijn voortijdig. Hierbij werd de *luitenant ter zee F.H.A. Brouwer* gedood.